

~~130~~

Amesprobeanu
30. iv. 1923. —

CONST. KIRIȚESCU

ISTORIA PĂZBOIULUI

Pentru întregirea României

1916—1919

VOLUMUL I

- I. Originile și pregătirea războiului nostru
- II. Campania din 1916

UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA”
— SIBIU: —
INVENTARIAT 1998

3 JUN 1985

— Istitutul de arte grafice —
„România Nouă”, Th. Voinea
București, Calea Griviței, 41
— — — — — 1922 — — — — —

inv. 206

Sibl. Invt. de Inv. superlor St. U.
INV. Nr. 33762

25 MAR 1950

PREFAȚA

România a avut marele ei războiu.

Prinsă în vârtejul de foc al uriașului războiu mondial, ea l'a cunoscut pe toate fețele, a trecut prin toate încercările. A trăit puține clipe de entuziasm și multe zile de desnădejde. A câștigat izbânzi glorioase și a suferit înfrângeri dureroase. A fost umilită și a triumfat. A cunoscut prăpastia catastrofei dar și culmile izbândirii finale.

Războiul, care ne-a adus împlinirea visului de veacuri, a fost nu numai cea mai mare din încercările pe cari a avut să le sufere țara noastră în agitata ei istorie, dar și cea mai variată în aspectele desfășurării ei, cea mai bogată în surprinderi și în rezultate, cea mai instructivă prin cunoașterea rostului episoadelor ei. O dramă bogată în peripeții, în care un neam întreg și-a jucat viitorul și și-a riscat existența, pentru împlinirea unei chemări istorice. Intregirea neamului s'a plămădit din sângele flăcăilor și din ruinele țării. Nu e palmă de pământ care să nu fie stropită de sânge românesc. Nu e Român, căruia secera morții să nu-i fi luat o ființă dragă, ori căruia, pârjolul distrugerii să nu-i fi cotropit o parte mai mare sau mai mică din avut.

De aceea, povestirea războiului nostru nu se poate reduce la o înșirare searbădă de operații militare. Pornit din înboldul celei mai luminate și mai curate părți a sufletului românesc, el a trăit din chinurile neamului

și din credința nestrămutată în puterea dreptății. Povestrea lui trebuie să exprime tot sbuciumul acestui neam, să arate toate drumurile udate cu sânge și cu lacrimi cari au dus la biruință. Ea trebuie să se adreseze sufletului românesc. Jertfele și durerile, pe care războiul le-a cerut neamului, nu pot fi răsplătite numai prin câștiguri materiale, dar prin răscolirea și vibrarea celor mai nobile coarde ale acestui suflet.

Mi-am propus a încerca să adun într'o lucrare de ansamblu tot ce se poate cunoaște în momentul de față asupra războiului nostru. De sigur, izvoarele istoriei politice, diplomatice și militare ale războiului nu sunt date toate la lumină. Multe din ele stau ascunse în arhivele autorităților, sau în cele personale; alte multe sunt abia pe cale de căutare și adunare. Totuși, folosind tot ce am putut găsi, tipărit sau netipărit, la noi sau aiurea, am crezut să am puțința de a întocmi această lucrare, care să înfățișeze o icoană credincioasă a războiului nostru, sub feluritele lui manifestări. Publicațiile viitoare vor aduce completări, rectificări, motivări, justificări sau aprecieri noi. Ele se vor referi la chestiuni de amănunt. Liniile principale sunt însă fixate; ele nu vor mai suferi modificări.

Dela cele d'întâi cuvinte, mă simt dator să dau două lămuriri: întâia e privitoare la principiul călăuzitor al scrierii de față, cea de-a doua la intențiile cu care, și la publicul pentru care am scris-o.

Lucrarea de față este o lucrare de sinceritate. Războiul nostru a avut aspecte deosebite: episoade înălțătoare și triste. N'am schimbat caracterul niciunuia din ele. Le-am descris așa cum au fost, cum le-am văzut sau gândit, cu părțile lor luminoase și cu umbrele lor. Am disprețuit falsificările voite, înfloririle meș-

teșugite, frazeologia mincinoasă. Pentru aceste cuvinte, povestirea n'are peste tot aspectele unei epopee glorioase. Citirea ei va deșteptă adeseori mândrie, de multe ori însă umilire și amărăciune. Așa a fost istoria noastră de veacuri. Dar, cunoștința exactă e necesară, în orice materie : în istorie ca și în știință. Ea ne permite să avem idei juste ; de ea depinde rectitudinea acțiunilor noastre ; numai mulțumită ei, putem să depărtăm formarea de idei false, izvorul cel mai fecund și cel mai obișnuit al greșalelor. Așa fiind, ori cât de neplăcut și supărător pentru persoane, ori cât de jignitor pentru amorul nostru propriu național, ar fi une ori adevărul, l'am spus cu curaj.

Cred că am făcut cu aceasta operă patriotică ; patriotismul adevărat nu constă în lingușirea amorului propriu național și în ascunderea adevărului.

Imi dau seama că nu este încă timpul de a formula judecăți, de a pronunța sentințe, de a împărți lauri sau osânde. Aceasta va fi opera timpului. De o camdată, e prea de vreme. Lipsește distanța care dă perspectivă evenimentelor și face ca ele să poată fi apreciate în lumina și cu contururile lor adevărate, despoiate de legătura cu interesul actual și cu patimele personale, care le deformează. De aceea, am expus faptele și am fost foarte econom în aprecieri, când e vorba de acțiunea persoanelor. Puținele excepții privesc doar evenimentele și chestiunile asupra cărora nici o discuțiune nu mai poate avea loc.

Cartea este scrisă pentru publicul mare, în special pentru tineret. Din această cauză, amănuntele cu caracter prea tehnic militar sunt lăsate pe planul al doilea, și, de câte ori a fost nevoie de ele pentru înțelegerea exactă a operațiilor, au fost simplificate, schematizate, ca să fie accesibile publicului fără cunoștințe speciale. Nu m'a preocupat tehnica propriu zisă a o-

perațiilor, ci energia întrebuințată în desfășurarea lor. Războaiele de astăzi nu mai sunt simple operații militare; ele sunt ciocniri între popoare, în care ele pun în linie întreaga energie națională, sub toate formele ei. Ele sunt, cu toată înfățișarea lor barbară, proba vitalității unui popor, așa cum împrejurările vieții politice din timpurile noastre o îngăduie încă. Poporul român trebuie să-și dea seama că numai națiunile viguroase au dreptul să trăiască și să-și afirme drepturile și pretențiunile lor. Este deci de cel mai mare interes ca elementul cult și conștient al neamului nostru să cunoască momentele acestui examen de energie, pe care el l'a depus. În recunoașterea sinceră a scăderilor cu care ne-am prezentat și a greșalelor pe care le-am făcut, în prețuirea demnă și fără exagerare a sacrificiilor și a vitejiei arătate, tinerimea va găsi elemente de cea mai mare însemnătate pentru formarea spiritului său.

Datorim miilor de eroi, morți pentru a ne face o patrie mare și liberă, străduința obștească pentru a croi neamului românesc în viitor un drum mai fericit, inspirat din gloria trecutului, dar ferit de greșalele lui. Dacă prin citirea acestei cărți, voi fi reușit să sugerez cititorului o cât de mică preocupare patriotică, va fi fost răsplata ostenelei ce mi-am dat de a o scrie.

Profesor CONST. KIRIȚESCU

Inspector general al școalelor secundare

Bibliografia războiului României

În catalogul care urmează, am însemnat toată literatura tipărită, relativă la războiul nostru, pe care am cunoscut-o și utilizat-o. Negreșit, ea nu reprezintă totalitatea izvoarelor unei lucrări ca cea de față. Multe din ele, și din cele mai importante, sunt încă nedate la lumină prin tipărire. Aduc, pe această cale, mulțumiri colegilor, persoanelor, autorităților și instituțiilor, care, înțelegând bunele intențiuni cu care am întreprins această lucrare, mi-au pus la dispoziție informațiile, manuscrisele, memoriile, documentele și arhivele ce posedau.

Din bogata literatură asupra războiului nostru, am trecut în catalog numai publicațiile cari au interes *documentar*, lăsând neînregistrată literatura de impresiuni, articolele de ziar precum și literatura de propagandă.

E surprinzătoare sărăcia memoriilor militare propriu zise. Cu puține și valoroase excepțiuni, literatura militară românească a războiului nostru — vorbesc de cea tipărită — este inspirată mai mult de necesități polemice. Negreșit că în astfel de publicații, adeseori obiectivitatea lipsește și deci valoarea lor documentară e mai slabă.

Unul din cele mai prețioase izvoare de informațiuni este literatura de războiu a dușmanului. Aceasta e foarte bogată, atât în expuneri de ansamblu, cât și de detaliu. Armatele germane au fost însoțite și de numeroși corespondenți de războiu, cari au descris atât operațiile militare propriu zise, cât și partea pitorească a războiului, notând impresiunile de tot felul ce au putut culege. Descrierile lor sunt, bine înțeles, rău voitoare pentru noi, dușmănoase. Totuși sunt un prețios material informativ pe care l'am utilizat, adese-ori, în citațiuni literale, pentru că sunt un certificat, a cărui parțialitate — în favoarea noastră — n'ar putea fi bănuită de nimeni.

Pentru a evita numeroase și repetate citațiuni de autori și de lucrări în text sau în note, am numerotat toate publicațiunile înșirate în *catalog*, raportându-mă la acest număr în cursul expunerii, ori de câte ori se citează o lucrare, sau se reproduce un extras din ea ¹⁾).

1. **Amza C. St.**, gen.: *Istoric grafic al războiului neamului românesc*. Foile 1—3 Buc. 1921.—2. **Anastasiu**, gen. *Adevăruri adevărate*. Buletinul Div. XX. No. 32—39, Cluj 1920.—3. **Archibald**: *Cimitirul prizonierilor români*, Buc. 921.—4. **Aslan M.** gen.: *Memoriu asupra căderii capului de pod Turtucaia*. Iași 918.—5: **Idem**. *Turtucaia*, studiu strategic Buc. 921.—6. **Atanasiu I.**: *Rătăcirii naționale*; Buc. 1920.—7. **Averescu Al.**, gen.: *Răspunderile*; Iași 1918.

8. **Bacalbașa C. C.**: *Capitala sub ocupație*; Buc. 1921.—9. **Băgulescu G.**, căp.: *Zile de energie*; Buc. 1919.—10. **Bărzotescu Laurențiu.**, col.: *Contribuțiuni la istoria războiului nostru*; România militară No. 6—10, 1921.—11. **Basarabescu**, gen.: *Silistra-Turtucaia*; Buc. 1920.—12. **Idem**: *Turtucaia*; Buc. 1920.—13. **Basilescu N.**: *La Roumanie et la guerre*; Paris 918.—14. **Bibesco Georges**: *Histoire d'une frontière*; Paris 1883.—15. **Bléry**: *En mission en Roumanie*; Paris 1919.—16. **Brătianu I. I. C.**: *Discurs ținut în ședința Camerei Deputaților din 16-17 Decembrie 1919*. Mon. of. 1919.—17. **Buat**, général: *Ludendorff*; Paris 1920.—18. **Bülow**: *La politique allemande*; Paris 1916.—19. **Cancicov V. Th.**: *Impresiuni și păreri personale din timpul războiului României*, 2 vol.; Buc. 1921.—20. **Caracaș**, maior: *Din sbuciumul captivității*; Buc. 1919.—21. *Charakteristik der Auslandspresse: Rumänien*; Berlin 1916.—22. **Cornea G.**: *Simfonia morții*; București 1920.—23. **Cosmin Radu**: *Desrobitorii*; Buc. 1920.—24. **Idem**: *In capitala lui Bela Kuhn*; Buc. 1920.—25. **Costăchescu Gh.**, locot.: *In urma steagului*; Buc. 1920.—26. **Cramon A. von**, gen.: *Unser Oesterreich-ungarischer Bundesgenosse im Weltkrieg*; Berlin 1920.—27. **Culcer I.**, gen.: *Note și Cugetări asupra campaniei din 1916*; Iași 1919.—28. **Czernin**: *Im Weltkrieg*; Berlin 1919.

1) Schițele ce însoțesc lucrarea sunt întocmite spre a înlesni orientarea în spațiu, necesară pentru înțelegerea operațiunilor descrise. Ele sunt simplificate și schematizate, prin eliminarea tuturor detaliilor dispensabile. Ca atare, ele nu au pretenția exactității absolute.

29. **Djuvara Mircea**: *La guerre roumaine*; Paris 1919. —
 30. *Documente Secrete din arhiva diplomației ruse*; Iași 1918. —
 31. **Dragu I.**: *Pe urmele bolșevicilor*; Buc. 1918.—32. **Drăghiceanu V.**: *707 zile sub cultura pumnului german*; Buc. 1920.—
 33. **de Dreyer**: *La débâcle bulgare*; Paris.—34. **Dumitrescu I. M.**: *Jertfă și biruință. În războiul cu reg. 50 înf.*; Focșani 1921.—
 35. **Dumitrescu Osiceanu I.**, gen.: *Turtucaia*; Buc. 1921. —
 36. **Dumitriu H.**, lt.-col.: *Bătălia de pe Neajlov*; Rom. Mil. No. 6—12, 1921.

37. **Egli**, col.: *Războiul României*, tradus de I. Tohăneanu; Buc. 1919. — 38. *Ein Jahr Militär-Polizeimeister in Festung Bukarest*; Berlin 1919. — 39. **Endres Fr. Karl**, Major: *Der Krieg gegen Rumänien*; München 1917. — 40. **Erzberger**: *Erlebnisse im Weltkrieg*; Berlin 1920.

41. **Falkenhayn**: *Die oberste Heeresleitung 1914—1916*; Berlin 1920. — 42. **Idem**: *Der Feldzug der 9-te Armee*, 2 vol; Berlin 1920—1921. — 43. **Filipescu N.**: *Momentul dela Lemberg*; Buc. 1915. — 44. **Flers, Robert de**: *Sur les chemins de la guerre*; Paris 1919. — 45. **Idem**: *La petite table*, Paris 1920.—
 46. **Frerk, Fr. Willy**: *Siegeszug durch Rumänien*; Leipzig 1917. — 47. **Freitag-Loringhoben**: *Heerführung in Weltkrieg I, II*; Berlin 1920.

48. **Garoescu**, maior: *In focul mitralierii*; Buc. 1919. —
 49. **Găvănescu C.**, gen.: *Războiul nostru pentru întregirea neamului*; Iași 1919. — 50. **Idem**, *Fapte mari în zile grele*; Buc 1921. — 51. **Georgescu Christodulo**, Lt.-Col.: *Gălățeni în război*; Galații Noi, Maiu-Iulie 1918. — 52. **Guéchoff**: *L'alliance balcanique*; Paris 1915.

53. **Hârjeu**, gen.: *Studii și critice militare*, I, II; Buc. 1921.
 54. **Helfferich**: *Der Weltkrieg*, I-III; Berlin 1919. — 55. **Hindenburg**: *Aus meinem Leben*; Berlin 1920.

56. **Ilassievici**, col.: *Acțiunea diviziei II de cavalerie pe frontul român*; Rom. Milit. No. 6, Buc. 1921. — 57. **Ilescu D.**, gen.: *Războiul pentru întregirea României. I. Pregătirea militară*; Buc. 1920. — 58. **Immanuel**: *Der Weltkrieg*; Berlin 1920. —
 60. **Ionescu-Dobrogeanu**: *Năvălirea bulgară din 1916-1918*; Buc. 1920. — 61. **Ionescu Gr.**, maior: *Jurnalul de războiul al reg. 13 Ștefan cel mare*; Iași 1921. — 62. **Ionescu Sachelarie D.**: *Pe Siret*; Buc. 1921. — 63. **Ionescu Take**: *Pentru România mare*; Buc. 1918. — 64. **Iorga N.**: *Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria*; Buc. 1915. — 65. **Idem**, *Le livre rouge autrichien*;

lassy 1917. — 66. **Idem**, *Războiul nostru în note zilnice*, I, II; Craiova 1921.—67. **Isaccenco**: *La Roumanie inconnue*; Berne 1919.

68. **Kautsky**: *Wie der Weltkrieg entstand*; Berlin 1920. — 69. **Idem**, *Die deutschen Dokumente zum Kriegausbruch*; 4 vol. Charlottenburg 1919. — 70. **Keynes I. M.**: *Urmările economice ale păcii*; Tradus din englezește, Buc. 1920.—71. **Kleinwächter**: *Der Untergang der Oester.-ung. Monarchie*; Leipzig 1920. — 72. **Koester Ad.**: *Die Sturmschar Falkenhayns*; Munchen 1917. — 73. *Kriegsalbum der Woche (26 Sonderheft)*; Berlin 1917. — 74. *Kriegsberichte aus dem Grossen Hauptquartier*; Heften 22, 23, 24, 25, 27; Stuttgart, 1916—1917. — 75. **Kühne V.**: *Les Bulgares peints par eux-mêmes*; Lausanne 1920.

76. **Lacroix**, gén.: *L'effort de la Roumanie*; Paris 1917.—77. **Laloy**: *Les documents secrets publiés par les bolcheviks*; Paris 1920. — 78. **De Launay**: *La Bulgarie d'hier et de demain*; Paris 1901. — 79.—**Ludendorff**: *Meine Kriegserinnerungen*; (trad. și în românește), Berlin 1920. — 80. **Lupașcu Alex.**, col.: *Din războiul României*; Buc. 1921. — 81. **Luyken Max**: *General-feldmarschall von Mackensen von Bukarest bis Saloniki*; München 1920.

82. **Mann A. J.**: *The Salonika front*; pointed by William T. Wood; London 1920 (fragm. trad. în Rom. mil. 1921). — 83. **Mărășescu N.**, Col.: *Adnotări la trad. studiului Gen. Toșef: Dezastrul Român la Turtucaia*; Dobrogea Jună, Martie 1919. — 84. **Mărdărescu G. D.**, Gen.: *Campania pentru desrobirea Ardealului și ocuparea Budapestei*; Buc. 1922. — 85. **Millian-Maximin**: *In mâinile dușmanului*; Buc. 1920. — 86. **Ministère des affaires étrangères**: *Documents diplomatiques* (Cartea Verde Română); Buc. 1913. — 87. **Ministère I. et R. des affaires étrangères**: *Documents diplomatiques concernant les rapports entre l'Autriche-Hongrie et la Roumanie* (Cartea roșie austro-ungară); Vienne 1916. — 88. **Monkévitz**, gen.: *La décomposition de l'armée russe*; Paris 1918. — 89. **Morgen, Kurt von**, gen.: *Meiner Truppen Heldenkämpfe*; Berlin 1920. — 90. **Munteanu C. R.**: *Bătălia dela Mărășești*; Buc. 1919.

91. **Negrescu N.**, contra-amiral: *Rolul marinei în războiul pentru întregirea neamului*; Buc. 1920. — 92. **Nicolau Em.**: *Românii în ghiarele bolșevicilor*; Buc, 1919.— 93. *Niederwerfung Rumäniens*, Berlin 1917; (trad. în rom.: *Războiul României*). — 94. **Novak K. Fr.**: *Der Weg zur Katastrophe*; Berlin 1919.

95. **Ollberg**: *Der Siegeszug durch Rumänien*; Berlin 1918. — 96. **Oprışan**: *Lațuri frânte*; Buc. 1921. — 97. **Idem**, *21 lun*

pe căile robiei ; Buc. 1920. — 98. **Osborn Max**: *Feldzug der 9-te Armee gegen Rumänien* ; Berlin 1917.

99. **Paléologue M.**: *La Russie des Tsars pendant la grande guerre* ; Revue des deux mondes, Paris 1921—1922.—100. **Pantea V.**: *In robie* ; Buc. 1919. — 101. **Paraschivescu, Col.**: *La Porțile Moldovei* ; Brăila 1919. — 102. **Pătrășcanu D.**: *Vinovații* ; Buc. 1918. — 103. **Penennrun, Alain de**: *40 Jours de guerre dans les Balkans* ; Paris 1914. — 104. *Pentru neam ; de ce România nu putea urmă altă cale*, Iași 1918. — 105. **Poincaré R.**: *Les origines de la guerre* ; Paris 1921. — 106. **Popa Lisseanu**: *Drâstorul-Silistra* ; Buc. 1913. — 107. **Popovici Ion, gen.**: *Bătălia dela Sibiu* ; Roman 1918. — 108. **Prezan C., gen.**: *Un răspuns* ; Neamul Românesc, 6—9 Iulie 1918.

109. **Radu Theodor, maior**: *Vânătorii de munte* ; Târgoviște 1920. — 110. **Idem**, *De pe pragul morții* ; Târgoviște 1920. 111. **Rădulescu Mircea V.**: *Războiul neamului românesc* ; Buc. 1920. — 112. **Reich A.**: *Durch Siebenbürgen und Rumänen* (publicație-album bogat ilustrată) ; Munchen 1917. — 113. **Reichel I, Lt.**: *Balkanereignisse eines deutschen Geheimkurrier* ; Berlin 1917. — 114. **Repington Court, Liet. Col. c. a.**: *The First World War* ; London 1920 (tr. R. M.).—115. **République d'Autriche**: *Actes diplomatiques sur les événements qui ont précédé la guerre de 1914* ; Vienne 1919. — 116. **Roch Walter**: *Mr. Lloyd George and the War* ; London 1920 (tr. R. M.).—117. **Roman I.**: *Proecte, cuvinte și gesturi bulgărești* ; Constanța 1920. — 118. **Rossner K.**: *Mit der Armee Falkenhayn gegen den Rumänen* ; Berlin 1917 (trad. în rom. sub titlul: *De la Sibiu până la Siret*, Buc. 1917). — 119. *La Roumanie, son intervention, son effort, ses sacrifices* ; Iassy 1917. — 120. *Rumänien in Wort und Bild* ; Buc. 1917—1918. — 121. **Russu Abrudeanu**: *Pacostea rusească* ; Buc. 1920. — 122. **Idem**, *România și războiul mondial* ; Buc. 1921. 123. **Russu Ardeleanu**: *Noșăsprezece luni în Bulgaria* ; Brașov 1919. — 124. **Idem**, *Prizonier în țara ta* ; Buc. 1918.

125. **Sarrail, gen.**: *Mon commandement en Orient* ; Paris 1919. — 126. **Seișanu și Rațiu**: *România în timpul războiului 1916—1918* (9 fascicole) ; Buc. 1919—1920. — 127. **Serbescio**: *La Roumanie et la guerre* ; Paris 1919. — 128. **Serdaru V. St.**: *Le triangle de la mort* ; Paris 1918. — 129. **Idem**, *Lupta de la Mărășești-Oituz* ; Buc. 1919. — 130. **Ștefănescu-Galatz, Dr.**: *1916—1918* ; Buc. 1921. — 131. **Stegărescu A.**: *Luptele din Dobrogea, câmpia Munteniei de jos și din jurul Mărășeștilor* ; Bușteni 1920. — 132. **Stegemann**: *Geschichte des Krieges. B. IV* ;

Berlin 1921. — 133. **Stere C.** *Marele Războiu și politica României*; Buc. 1918. — 134. **Stiénon Ch.**: *Le mystère roumain et la défection russe*; Paris 1918. — 135. **Stoenescu A.**, gen.: *In ploaia de gloanțe*; Buc. 1919. — 136. **Stoica O.**: *Insemnări din zilele de luptă*; Buc. 1921. — 137. **Sturdza Michel**, Lt.: *Avec l'armée roumaine*; Paris 1918.

138. **Teodorescu C.**, gen.: *Turtucaia*; Brașov 1921. — 139. **Thompson C. B.**, Brigadier general: *Old Europe's suicide*; Manchester. (Fragm. trad. în Rom. mil. 1921). — 140. **Țigara-Samurcaș**: *Mărturisiri silite*; Buc. 1920. — 141. *The Times History and Enciclopedia of the War, Campania română din 1916* (traducere); Iași 1918. — 142. **Tisza**: *Discursurile contelui Ștefan T.*, 1893—1915; Budapesta. — 143. **Toschef**, gen.: *Le désastre roumain à Toutrakan*; Echo de Bulgarie No. 1191—1197, Sept. 1917. — 144. *Trădarea Rusiei țariste*, (traduceri din: *Publications des comités secrets, séances des 28 et 29 Nov. 1916*, în Journal Officiel de la Rép. fr.); Buc. 1921.

145. *U-Boote im Eismeer*; Berlin 1917.

146. **Verrier Paul**: *La folie allemande* (în: Pages d'histoire); Paris 1915. — 147. **Vidrașcu Romeo**: *Jurnalul de campanie*; Buc. 1920. — 148. **Vilensky**: *Intervenția României*; Buc. 1917. — 149. **Vogel W.**: *Die Befreiung Siebenbürgens und die Schlachten bei Targu-Jiu und bei Argesch* (în colecția: *Der grosse Krieg*); Oldenburg 1918. — 150. **V. R.**: *In recunoaștere*; Buc. 1920.

151. **Weiss I.**: *Mit einer bayerischen Division durch Rumänien*, 1918. — 152. — **Wetzell**, Oberst-Lt.: *Von Falkenhayn zu Hindenburg-Ludendorff*; Berlin 1921.

153. *Z. 181 gegen Bukarest*; Berlin 1916,